

ΔΕΠ-Υ

Ο όρος "διαταραχή ελλειμματικής προσοχής / υπερκινητικότητα" (ΔΕΠ-Υ) αναφέρεται σε παιδιά και ενήλικες, που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες σε σημαντικούς τομείς της ζωής τους, όπως στις διαπροσωπικές σχέσεις, στο σχολείο, στην εργασία και στην οικογένεια, εξαιτίας υπερβολικής κινητικής δραστηριότητας και προβλημάτων στον έλεγχο της προσοχής και των παρορμήσεων. Τα παιδιά με ΔΕΠΥ δυσκολεύονται να ανταποκριθούν σε καταστάσεις στις οποίες τα περισσότεροι από τους συνομηλικούς τα καταφέρνουν πολύ εύκολα. Διαφέρουν από τα περισσότερα παιδιά του ίδιου αναπτυξιακού επιπέδου ως προς την ικανότητα:

- 1) να εστιάσουν την προσοχή τους
- 2) να ελέγξουν τις παρορμήσεις τους και σε μερικές περιπτώσεις
- 3) να ελέγξουν την κινητικότητά τους

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες ΔΕΠ - Υ : α. με κύριο χαρακτηριστικό την έλλειψη προσοχής β. με κύριο χαρακτηριστικό την Υπερκινητικότητα και παρορμητικότητα ή γ. σε συνδυασμό των παραπάνω.

Είναι μια αρκετά συχνή αναπτυξιακή διαταραχή: σύμφωνα με το εγχειρίδιο DSM-IV ανέρχεται σε ποσοστό 3-5% στα παιδιά, με επικράτηση και εδώ των αγοριών, δηλαδή σε μια τάξη 30 παιδιών, τουλάχιστον 1 παιδί παρουσιάζει ΔΕΠΥ.

Πρόκειται για χρόνια διαταραχή, καθώς 30% ~ 70% των παιδιών με ΔΕΠΥ συνεχίζουν να παρουσιάζουν δυσκολίες και ως ενήλικες.

Η αιτιολογία της διαταραχής παραμένει άγνωστη, αλλά οι μέχρι τώρα έρευνες επικεντρώνονται σε ντοπαμινεργικές και νοραδρενεργικές οδούς στον εγκέφαλο, κάτι που επιβεβαιώνεται και από τη σύγχρονη φαρμακευτική θεραπεία της ΔΕΠΥ. Παρ' όλα αυτά, δεν αμφισβητεί κανείς τον πιθανό ρόλο γενετικών και περιβαλλοντικών παραγόντων, όπως προωρότητα, έκθεση σε τοξικές ουσίες (αλκοόλ, κάπνισμα, μόλυβδος) ή λοιμώξεις (πχ εγκεφαλίτιδα), οι οποίοι παίζουν μεγάλο ρόλο στην εξέλιξη ενός παιδιού με ΔΕΠΥ, καθώς και στην ανταπόκρισή του στη θεραπεία, είτε αυτή είναι ψυχολογική-θεραπεία συμπεριφοράς, είτε φαρμακευτική.

Τα συμπτώματα εμφανίζονται νωρίς στη ζωή του παιδιού, αλλά η διάγνωση δεν μπορεί να γίνει με ακρίβεια και εγκυρότητα πριν τα 6-7 χρόνια. Η διάγνωση γίνεται από τον ειδικό, οι γονείς όμως και οι δάσκαλοι θα πρέπει να ανησυχήσουν και να ζητήσουν αναπτυξιολογική εκτίμηση, όταν το παιδί τους εμφανίζει συστηματικά κάποια από τα παρακάτω συμπτώματα.

- έχει δυσκολία προσοχής σε λεπτομέρειες και κάνει λάθη απροσεξίας
- δυσκολεύεται να διατηρήσει την προσοχή του
- δείχνει σαν να μην ακούει
- δυσκολεύεται να παρακολουθήσει οδηγίες
- δυσκολεύεται στην οργάνωση χώρου και χρόνου
- αποφεύγει ή δεν του αρέσει οτιδήποτε απαιτεί παρατεταμένη πνευματική προσπάθεια
- χάνει πράγματα

- διασπάται η προσοχή του εύκολα
- ξεχνάει καθημερινά πράγματα
- παίζει με τα χέρια, κουνάει τα πόδια, κουνιέται στο κάθισμα
- δυσκολεύεται να μείνει καθιστό
- τρέχει ή σκαρφαλώνει όλη την ώρα
- δυσκολεύεται να αφοσιωθεί ήσυχα σε μια δραστηριότητα
- φλυαρεί υπερβολικά
- απαντά χωρίς να περιμένει να ολοκληρωθεί η ερώτηση
- δυσκολεύεται να περιμένει τη σειρά του και γενικότερα να περιμένει
- διακόπτει τους άλλους όταν μιλάνε, ενοχλεί με την παρουσία του.

Συχνά η ΔΕΠΥ συνυπάρχει με άλλες διαταραχές, όπως: διαταραχές αυτιστικού φάσματος, χρόνιες αγχώδεις διαταραχές, μείζονα κατάθλιψη, μαθησιακές δυσκολίες, εναντιωματική/προκλητική διαταραχή, σοβαρή διαταραχή διαγωγής, αντικοινωνική και παραβατική συμπεριφορά.

Εξάλλου, τα παιδιά με ΔΕΠΥ απογοητεύουν δασκάλους, γονείς και συμμαθητές. Απορρίπτονται, αγνοούνται και προκαλούν μεγάλη πίεση σ' αυτούς με τους οποίους αλληλεπιδρούν. Συχνά βιώνουν απόρριψη, συναισθηματικά προβλήματα, χαμηλή αυτοεκτίμηση, απόσυρση, που μπορεί να οδηγήσουν σε διαταραχές διαγωγής.

Η αξιολόγηση του Παιδιού με ΔΕΠΥ περιλαμβάνει τη χρήση των αναπτυξιακών και ψυχολογικών τεστ για αναγνώριση των συγκεκριμένων δυσκολιών αλλά και των δυνατών σημείων του παιδιού, καθώς και άλλων μαθησιακών δυσκολιών και βιολογικών, ψυχολογικών, κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων, που συχνά συνυπάρχουν, αλληλεπιδρούν και προκαλούν προβλήματα στο παιδί.

Συγκεκριμένα, απαιτείται:

1. Συνέντευξη με το παιδί, τους γονείς, τους δασκάλους και αν είναι δυνατόν τα αδέρφια, ακόμη και συμμαθητές.
2. Ερωτηματολόγια αξιολόγησης της συμπεριφοράς προς γονείς και δασκάλους.
3. Ψυχομετρικές δοκιμασίες.
4. Αξιολόγηση λόγου και μαθησιακών δεξιοτήτων.
5. Νευρολογική εξέταση.
6. Άλλες ιατρικές εξετάσεις (για την αξιολόγηση της γενικής υγείας του παιδιού).

Η αποτελεσματική αξιολόγηση στηρίζεται στη δημιουργία και διατήρηση στενής σχέσης συνεργασίας μεταξύ γονέων και δασκάλων. Έτσι θα μπορέσουν να δοθούν κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες για να μην διαταραχθεί η σχολική επιτυχία και συμπεριφορά και κυρίως να προασπιστεί η ποιότητα ζωής του παιδιού και της οικογένειας.